

ILMOTUSHINNAT: Kihlaus- ja viikkimotokset \$3 kerta, \$5 kaksi kertaa tavallista kokoa ja suuremmat ilmo-
 tukset 70c palstatuumalla. Syntymä-, nimenmuutos- ja kii-
 toilauseilmoitukset \$2 kerta, \$3.50 kaksi kertaa tavallista
 kokoa. Kuolemanilmoitukset \$3 kerta ilman värsyä ja ki-
 lisimaksua jokaiselta värsyiltä ja kiitollisuudelta. Halutaan-
 ta \$2. Naima- ja avioliitonilmoitukset, korkeintaan 75 sanaa,
 \$4 kerta, kaksi kertaa \$7. Suuremmista yhteisilmoituksista
 tilan mukaan 70c tuuma. Ilmoitukset tekstin joukossa (paik-
 kakunta-ustilmoitukset) \$1.20 senttiä tuuma, eli 15c rivi,
 ladottu 8-poinnint kirjaimilla. Kaikki muut lyhytaikaiset
 ilmoitukset 70c tuuma; 3 kuuk. sopimuksella 60c; 6 kuuk.
 sopimuksella 50c tuuma. Satunnaisia ilmoituksia tulee rahaa
 seurata mukana. Englanninkielistä suomenkielisiin ilmoitukset
 vapaasti. Alin hinta yhdeltä ilmoitukselta on 75c.

TYÖLAISLUOKAN LUOKKATAISTELUSSA PARHAAT ASEET OVAT OMAT JÄRJESTÖT JA SANOMALEHDISTÖ

TOVERI

Lännen Suomalaisen Työväestön Äänenkannattaja

TILAUSHINNAT YHDYSVALLOISSA:

Yksi vuosikerta ..\$5.50	Kuusi kuukautta \$3.00
Kolme kuukautta ..\$1.60	Yksi kuukausi \$0.60

CANADAAN:

1 vuosikerta \$7.00;	6 kuukautta \$3.75;	3 kuukautta \$2.00
----------------------	---------------------	--------------------

SUOMEN JA ULKOMAILLE:

Yksi vuosikerta.....\$8.50	Kuusi kuukautta.....\$4.50
----------------------------	----------------------------

SUBSCRIPTION RATES IN THE UNITED STATES:

One Year.....\$5.50	Three Months.....\$1.60
Six Months.....\$3.00	One Month......60

PUOLALAISET EIVÄT HYVÄKSY RAUHANEHTOJA

Vienissä pidetty Wrangelin joukoille lähetettyjä ammuksia

(True translation filed with the Postmaster at Astoria, Ore., Aug. 20, 1920, as required by section 19 of the Act of Oct. 6th, 1917.)
LONTOO, elok. 19 p. — Puolan edustajat Minskin konferenssissa ovat kieltäytyneet hyväksymästä Neuvosto-Venäjän edustajien esittämää vaatimusta, että Puolan armeija riisuttaisiin aseista, ellei Venäjä itse tee samoin, kerrotaan tänne Minskinstä Berliiniin kulta tullessa tiedonannossa.

Belgia puoleuton.
BRYSEL, elok. 19 p. — Ministerineuvosto tänään päätti, että Belgia tulee pysymään puolueettomana venäläis-puolalaisen sotaa nähdessä, kunnes neuvottelut Minskissä ovat päätyneet.

LONTOO, elok. 19 p. — Täällä olevalle Neuvosto-Venäjän edustajalle Leo Kamenefille sähköitti Venäjän ulkoministeri Tshetsherin keskihuone, että Minskin konferenssi ei pitänyt istuntoa keskiviikkona kuten oli sovittu, ja että syy siitä lankeaa Puolan edustajien niskolle.

Punaiset menossa Bug-joen poikki VARSOVA, elok. 19 p. — Punaisien kerrotaan parhallaan olevan menossa Bug-joen poikki. Rintaman pohjoispäässä ja Lembergin suunnalla heidän kerrotaan myöskin etenevän. Puolalaiset valtasivat Siedletin keskihuone.

BERLIINI, elok. 19 p. — Vossische Zeitungille tulleet tiedot kertovat puolalaisen etenevän kohti Graudenzia. Suuria puolalaisia ratsuväikjoukkoja on painaltamassa etelästä kohti Thornia, jonka lähetyksillä punaisien otaksutaan menevän Veikselin poikki. Vimmatun talstun kerrotaan olevan parhallaan käynnissä Goslershausenin edustalla.

PARISI, elok. 19 p. — Exelsiorin Varsovan kirjeenvaihtaja tiedottaa lehdelleen, että puolalaiset ovat valloittaneet takaisin punaisista Lukuvin, joka on 41 mailia kaakkoiseen Varsovasta.

Sotatarpeita pidetty Tonavalla. VIENI, elok. 19 p. — Maanantaina Tonavalla liikkua tykkien kaappasi Wienin edustalla proomun, joka oli lastattu kuularuuskilla ja ammuksella. Noiden sotatarpeiden sanotaan olevan ranskalaisia ja sanotaan ne tuodun tänne Baljerin kautta. Tarkotus on ollut lähettää ne edelleen Rumanian kautta kenraali Wrangelin joukoille. Proomun lasti takavarikoitui.

Armenia ja Azerbeidjan tehneet sopimuksen

KONSTANTINOPOLI, elok. 20 p. — Armenia on allekirjottanut Azerbeidjanin neuvostohallituksen kansainvaivosopimuksen, jossa myönnetään lupa kulettamaan punaisia joukkoja Anatolian ja Armenian samalla suuntaan luovuttamaan Azerbeidjanille Karabaghin, Nakhitshevanin ja Zanezhurinin kaupungit. Tällaisella tiedonannon on tänne tuonut kurliri Azerbeidjanista.

Sopimuksessa tunnustetaan Armenian itsenäisyys ja taataan sille täydellinen oikeus itse päättää sisäisistä asioistaan, mutta ulkopoliittikkaa kontrolloi Azerbeidjanin neuvostohallitus.

YHÄ UUSIA MURHAKONEITA KEKSITÄÄN

PARISI, elok. 20 p. — Jos uusi sota puhkeaisi huomenna, niin siinä voitaisiin käyttää lentäviä törpeäjä, joita ohjataan hertziän-sähkö-
 aaltojen avulla, kirjottaa muuan ilmailuekspertti Petit Journalissa. Hän sanoo kokeilujen kautta todistetun, että tavallisella lentokoneella lentävä ilmailija voi määrittää hertziän-aaltojen avulla ohjata mielensä mukaan viitti tai kuutta pientä ja halpaa pommituslentokonetta.

SOS.-PUOLUEEN LAUSUNTO SOTAPUUHISTA

Tunnustus Saksan, Ranskan ja Englannin työlaisille menettelystään

(True translation filed with the Postmaster at Astoria, Ore., Aug. 20, 1920, as required by section 19 of the Act of Oct. 6th, 1917.)
Yhdysvaltain Sosialistipuolueen toimepanevain neuvosto on Chicagossa olevan pääviraston kautta julkaisut seuraavan lausunnon Venäjän-Puolan välisen tilanteen johdosta:

”Yhdysvaltain Sosialistipuolueen kansallistoimepanevain komitea yhtyy Ranskan, Italian, Englannin ja Saksan vallankumouksellisten työläisten protestin imperialistisia liittolaistalvoja vastaan, jotka ovat saattaneet mailman uuden verisen sodan parralle. Puolan junkkeriston pelastaminen hyvin ansaittu hävöstä sodassaan Neuvosto-Venäjän kanssa, ei toisi minkäänlaista huojuunusta Europan kärsiville kansajoukoille. Se vain luultaisi ranskalaisia pankkijoukkoja sekä Itämeren valtioiden rahastajajoukkoja ja tukisi Puolan suurmaanomistajien hallitusta, joka pyrki laajentamaan alueitaan.

”Venäjän työläisten ja talonpoikam hallitus selvästi joutui Puolan hyökkäyksen uhriksi. Neuvostohallituksen armeijat useiden viikkojen ajan perääntyivät puolaisten hyökkäyksen odestä. Liittolaisvallat hyväksyivät Puolan hyökkäyksiä ja tukivat sitä aseilla ja upseereilla.

”Länsimainen kapitalismi, imperialististen hallitustensa kautta, näki tässä viimeisessä hyökkäyksessä Neuvosto-Venäjää vastaan, tilaisuuden toteuttaa toivonsa ja kukistaa Neuvosto-Venäjän.

”Mutta Venäjän jättäminen nousi ja työnsi puolalaiset vasallit takaisin Puolan pääkaupunkien portteille. Pelästyneinä Puolan junkkerihallituksen kukistumisen vaarasta, liittolaisvallat näyttivät olevan valmiit syöksemään mailman kansat uuteen sotaan. Ne, todella jalmieliset rauhanehdot, jotka Venäjän neuvostohallitus tarjosi Puolalle, Lloyd-George salasi mailmalta aina siihen saakka kuin Lontoon Daily Herald ne julkaisi, osoittavat, ettei Neuvosto-Venäjällä ole mitään sellaisia aikomuksia Puolan suhteen jotka olisivat yhteensoveltamattomia Puolan itsenäisyyden kanssa.

”Liittolaisvaltain imperialismi on taas uudelleen paljastettu Europan ja mailman rauhan vaaraksi. Me iloitsemme sen johdosta, että saksalaiset työlaiset ovat kieltäytyneet kuljettamasta liittolaisten sotatarpeita ja sotajoukkoja Saksan läpi. Me iloitsemme siitä, että Englannin ja Ranskan työlaiset ovat valmiit alkamaan yleislakon siinä tapauksessa, jos niiden hallitukset yrittävät alkaa uuden sodan idässä. Me iloitsemme sen johdosta, kun Italian työlaiset ovat pakottaneet hallitustensa alkaamaan rauhanneuvottelut Venäjän kanssa.

”Yhdysvaltain Sosialistipuolue, tämän maan luokkatietolisten työläisten edustaja, lähettää solidaarisen tervehdyksensä näiden maiden työläisille. Me vain valitsemme, että Yhdysvaltain virallinen ammattilisten unionien imperialismin pahaenteistä juonittelua vastaan. Sen inhottava tehtävänsä laiminlyönti vain kiihottaa Amerikan sosialisteja entistä tarkomkaampaan toimintaan herättäkseen työväenluokan käyttämään yhteistoiminnan tarpeen europalaisien veljemme kanssa.

”Kauan eläköön Europan ja Amerikan työläisten solidaarisuus. Johtakoon tämä solidaarisuus kapitalismin, imperialismin ja militarismin, näiden työväenluokan vihollisten kukistamiseen ja sosialististen tasavaltain perustamiseen yli mailman.”

POHJANMEREN JA MUSTANMEREN YHDISTÄMINEN LAIVAREITILLA
BERLIN, elok. 19 p. — Valtiopäivän päävaliokunta on hyväksynyt hallituksen esityksen 10 miljoonan markan myöntämisestä ensimmäisenä eränä laivareitin rakentamiseksi Mainista Tonavaan. Näiden töiden saajaksi on nimetty Danian laivareitti, joka kulkee pohjanmerestä Reiniin ja Tonavaa pitkin Mustaanmereen.

Äänioikeusesitys voi tulla uudelleen käsiteltäväksi

NASHVILLE, Tenn., 19 p. elok. — Naisten äänioikeusesitystä vastustavien äinestien joukkokokouksessa tänään piti puheen puhemies Seth Walker ja ilmoitti, että 47 Tennesseen lainlaajikunnan jäsentä on allekirjottanut sitoumuksen vaatia äänioikeusesityksen ottamista uudelleen käsiteltäväksi. Koska arvellaan uusia allekirjotuksia saatavan, volnee esitys tulla uudelleen käsiteltäväksi perjantaina.

Yleislakkoesitys hyväksytty Denverissä

DENVER, Colo., 18 p. elok. — Denverin järjestynyt työväki on yleislakkoesityksellä päättänyt toimepanna vuorokauden kestävä yleislakon elokuun 23 päivänä myötätuntisuuden osotukseksi lakkoutuneille katuvaunutyöläisille. Uhkuksia kuuluu, että työväki jatkaa lakkoa epämääräisen ajan kunnes katuvaunuyhtiö suostuu sopimaan miesten kanssa.

Vallankumousliike leviää Mesopotamiassa

LONTOO, elok. 19 p. — Sotaministeriöstä tiedotetaan, että Mesopotamiassa on puhjennut uusia kapinallikkaita laajoilla aloilla. Bagdadiin johtava rautatie ja lentäinlinjat on katkaistu. Kumousliikkeen sanotaan olevan luonteeltaan anarkistisen. Intiasta ollaan kulettamassa Mesopotamiaa lisääjoukkoja.

Itävallan suhde Neuvosto-Venäjään

KÖÖPENHAMINA, elok. 19 p. — Neuvosto-Venäjän ja Itävallan välillä on solmittu liitto, jolla katsotaan olevan suuren merkityksen sekä nykyisessä Puolan-Venäjän sodassa kuin myöskin koko mailmaa käsittelevässä vallankumouspropagandassa, arvevat tälläiset sotilasviranomaiset ja valtiomiehet.

- Paitsi sotavankien palauttamista koskevaa sopimusta, on sopimuksessa toisia kohtia, joista tänne on tiedotettu seuraavaa:
1. Itävallalta lupaa olla puolueeton kaikissa sodissa Neuvosto-Venäjää vastaan, ja eritoten nykyisessä Puolan-Venäjän sodassa, ja edelleen lupautuu ehkäisemään sotatarpeiden kuletuksen maansa lävitse Neuvosto-Venäjän vihollisille.
  2. Mailman sodan keskeyttämät taloudelliset ja kauppasuhteet kahden maan välillä aletaan heti.
  3. Turvatukseen ja valvoukseen kummankin hallituksen etuja, tulee Neuvosto-Venäjällä olemaan edustaja Vienissä ja Itävallalla Moskovaissa. (Venäjällä on jo edustajanaan Vienissä tri Varcawski.)
  4. Kaikille Itävallassa oleville Unkarin entisen sovittelijallituksen kansankomisareille on annettava vapautensa heti ja sallittava heidän palata Venäjälle, jos he niin haluavat.

MISTÄ HE NIITÄ SAANEVAT

WASHINGTON, elok. 20 p. — Tänne tulleet tiedot kertovat, että puolalaisia vastaan taisteluvilla punaisilla on käytettävään Yhdysvalloissa valmistettuja kuularuukuja ja Saksassa valmistettuja ammuksia. Näiden tietojen johdosta ollaan parhallaan toimittamassa tutkimusta.

PUNAISET EVAKUOIVAT VILNAA
LONTOO, elok. 20 p. — Lietuan kanssa tekemässä sopimuksen mukaisesti Venäjä on ryhtynyt evakuoimaan Vilnaa. Venäläisiä joukkoja kuletetaan sieltä Grodnoon, minne eskunta on myöskin siirretty.

Martensista aijaetaan tehdä timanttien salakuljettaja

WASHINGTON, elok. 13 p. — Liittovaltion viranomaiset sanovat saaneensa selville, että bolshevikien kuriririj kuljettavat ulkomaille, m.m. Amerikkaan keisarillisen perheen kuluksia jalkoväkiä.

Ruotsalaiselta merimieheltä, Nils Jacobsonilta, väitetään tullivirkkailiin löytäneen New Yorkin satamassa heinäkuun 23 p:nä 131 timanttia sisältävän paketin, joka oli osotettu ”Toveri Martensille”. Niin tekaistulta kuin tuollaisten osote näyttäkin, kuuluvat tutkijat sen perusteella tehneen johtopäätöksen, että Venäjän neuvostohallituksen edustaja L. K. K. Martens — jota vastaan nostamassaan karkotusjutussa syyttäjät tarvitsevat todistuksia lainrikkomuksista — on osallisena salakuljetusjuonessa.

Tutkittaessa Jacobsonin väitetään tunneen entisen sihteerin Santeeri Nuortevan valokuvan ja todistaneen että aikaseemmin on jätetty paketteja Nuortevalle. Jacobson on vapautettu salakuljetussyöksestä.

Martensin kuulustelu on nyt lykätty elokuun 30 päivään. Siihen mennessä on hänen hankittava todistuksia, joilla todistaa syyttömyytensä, sanovat viranomaiset.

Martensin lakmiehet ovat pyytäneet hallitusta lähettämään Tukholmaan komission tutkimaan Jacobsonin ja muiden ”paljastuksia”.

Jacobsonin tuonnosten joukossa sanotaan olevan Moskovan Kolmanneista kansainväliseltä ”I. W. Wille osotettu kirjelmä”, jossa sanotaan: ”Elleivät toisten maiden työlaiset nouse omia kapitalisteja vastaan, ei Venäjän vallankumous voi säilyä.”

Valetta koko juttu, sanoo Martens
NEW YORK, elok. 14 p. — Tullivirkkailiin heinäkuun 23 p:nä tällä keksimä jalkovien salakuljetus on yhä salaperäisyyden verhoissa. Silloin sanottin löydetyn eräältä Nils Jacobson nimiseltä ruotsalaiselta merimieheltä noin \$50,000 arvosta jalkoväkiä. Jacobson ei sanonut tietävänsä kuka jalkoväki lähetti ja kenelle ne olivat lähetetyt. Eikä silloin kukaan viitannutkaan, että ne olisivat olleet osotettu ”Toveri Martensille”.

Martens julistaa silkkaksi valheeksi väitteen, että nuo jalkoväki ovat lähetetyt hänelle muo bolshevistisen propagandan rahastamiseksi.

”Kahdeksantoista kuukautta”, sanoo hän, ”minulla on ollut oma välitön kuririjjärjestelmä ja minulla ei ole ollut mitään syytä käyttää Ruotsin tai minkään muun maan kautta kulkevaa kiertotietä, koska olen voinut lähettää ja saada viestejä ja sanomia suoraan.”

Kiellettyään tietävänsä miltään Jacobsonin timanttipaketeista, Martens seltti miten on käynyt Venäjän krunnun jalkovien.

”Kaikki takavarikoituid jalkoväki ovat Venäjän neuvostovaltan rahastossa, neuvostohallituksen rahaministerin hallussa, missä ne pidetään kultametallin ohella osana kansallisaarastosta. Niitä ei koskaan lähetetty ulos Venäjältä toisissa maisa rahana käytettäväksi.

”Minun nimen mainitseminen tuon takavarikoimisen yhteydessä on vain oikeusdepartmentin yritys saattaa minut ja neuvostohallitus huonoon huutoon herättämällä myötätuntoa Venäjän keisarillista perhettä kohtaan.”

Martens sanoi arvelaansa, että joku yksityinen pakolainen oli toimittanut Jacobsonille jalkoväkiä tähän maahan tuotavaksi. Hän sanoi, että Venäjän, puolan ja muiden sodan ranteleimien maiden asujamat ovat lähettäneet paljon jalkoväkiä tänne rahaksi vaihdettavaksi. Jos taas Jacobson on puhunut jotakin jalkoväkiä tuonnista neuvostohallituksen edustajille, ei sellainen ”tunnustaminen” ole mitään harvinaista, kun ottaa huomioon, että hänellä nähtävästi oli vastattavana syytös salakuljetamisesta, josta syytöksestä hänen kerrotaan nyt vapautuneen.

KOLMANNEN KANSAINV. KONGRESSI

Amerikan kommunistipuolue lähettänyt viisi edustajaa kongressiin

KRISTIANIA. — Social-Demokratienille tiedotetaan Moskovasta: Kolmannen Internationalen toisen kongressin avajaisissa Uritzkin palatsissa Pietarissa Lenin teki selkoa kansainvälisestä tilanteesta ja sen yhteydessä olevista tehtävistä. Ranskan, Italian ja Englannin edustajat selostivat tilannetta maissaan. Edustaja on saapunut Saksasta, Ranskasta, Italiasta, Englannista, Amerikasta, Unkarista, Bulgariasta, Jugoslaviasta, Rumaniaista, Turkista, Kiinasta, Koreasta, Meksikosta, Espanjasta, Kuubasta, Brittiläisestä Intiasta, Hollantilaisesta Intiasta, Saksalaisesta Austraaliasta, Hollannista, Puolasta, Venäjältä, Ukrainasta, Kaukaasiasta, Siperiasta, Baskiriasta, Kirgisiasta, Lätistä, Georgianista, Armeenialta, Virosta, Lietuasta, Norjasta, Ruotsista, Suomesta ja Tanskasta 1.

Tämän kuun 20 p:nä sähköitetään Moskovasta: Kun tervehdyspuheet oli pidetty ryhdyttiin toimikunnan vaaliin. Tämä sai seuraavan kokoonpanon: Saksa yhden, Ranska yhden, Italia yhden edustajan ja Venäjä kaksi edustajaa.

Kongressin kokoonpano on seuraava: Saksaa edustaa Saksan kommunistinen työväenpuolue sekä Saksan rippumaton sosialidemokraatti, jonka edustaja ovat Dittman, Crispin, Daumig ja Stöcker. Sääntöjen mukaisesti ottavat toiset ryhmät osaa neuvoo-antavilla äänillä. Ranskaa edustaa neljä edustajaa venäläisellä ja kaksi edustajaa neuvoo-antavalla äänellä, nimittäin Frissard ja Cacin. Italiassa on 4 edustajaa. Englantia edustavat British Socialist Partyn kaksi edustajaa; edelleen on Shop Steward-liike edustettuna. Amerikkaa edustaa kommunistinen puolue 5 edustajaa. Saksalaisesta Itävallasta on saapunut 3 edustajaa, samoin edustaa Unkaria, Jugoslaviaa, Rumaniaa, Serbiaa, Meksikoa, Espanjaa, Kuubaa, Hollannin Italia ja Puolaa kutakin yksi edustaja. Turkia edustaa kolme. Kiinaa, Koreaa, Brittiläistä Intiaa kutakin kaksi. Hollantia kolme. Venäjää, Unkaria, Kaukaasiasta, Siperiaa, Baskiriasta, Kirgisiasta yhteensä 46 edustajaa, Georgian 7, Norjaa 6, Tanskaa 2, Ruotsia ja Suomea kumpaakin 5 edustajaa. Armenian, Viroa ja Lietuasta yksi kutakin. Kaikkiaan on 51 maata edustettuina.

Englannin työläisten toimiva neuvosto on antanut manifestin

LONTOO, elok. 19 p. — Englannin työläisten toimiva neuvosto pitkien keskustelujen jälestä eilen antoi uuden Englannin työläisille osotetun manifestin, jossa sanotaan, että sodan vaara ei ole vielä ohitse.

”Tämä ei ole sovelias aika tulla petetyksi luottamalla kaunifin sanoihin”, sanotaan manifestissa.

”Miksi ei pääministeri ilmoita ehtoja, joilla Englanti tekee rauhan Neuvosto-Venäjän kanssa? Miksi hallitus suhtautuu tuohon seikkailiaan kenraali Wrangelin niin hämäpärisillä tavalla?”

SLÄKKARI SAI NELJÄN VUODEN TUOMION

NEW YORK, 19 p. elok. — Erwin R. Bergdoll, Philadelphiasta, on havaittu syylliseksi asevelvollisuuden karkkoleimiseen sodan aikana ja tuomittu neljän vuoden pakkotyöhön Fort Leavenworthin vankilaan. Veli-puoli Grover Cleveland Bergdoll on vielä karkutilla. Bergdoll-veljeksi on kutsuttu ”miljoneeri-släkkäreiksi”. He ovat saksalaisia syntyperää.

VAATIVAT KOROTETTAVAKSI PALKKOJAAN 100 PROSENTILLA

WINNIPEG, elok. 20 p. — Canadian Pacific-rautatieen junamiehet vaativat palkkojaan korotettavaksi 50–100 prosentilla. Miesten vaatimus on esitetty täällä koolia olevalle sovittelulautakunnalle.

MAINARIT LUOPUVAT NEUVOTTELUISTA

Keskusalueen palkkatasokomitea voi hajota. Erityisiä sopimuksia päätetty tehdä

CLEVELAND, Ohio, 19 p. elok. — Kivihilliteollisuuden keskusalueen yhteisen palkkatasokomitean edustajat pitivät tänään kokouksen neuvottelukseen tulevasta menettelytavasta, tehden päätöksen, joka voi kokonaan hajottaa keskusalueen palkkatasokomitean. Tämä oli viimeinen neuvottelukokous ja sen jälkeen mainarien edustajat hajaan-tulvat.

Kokouksessa tehtiin yksimielisesti sellainen päätös, että kivihilliteollisuuden keskusalueen neljästä valtiosta, Indianassa, Illinoisissa, Ohiossa ja Iowassa, pyrkivät kukin erikseen aikaansaamaan erityisen sopimuksen yhtiöiden kanssa.

Sotavangit kurjissa oloissa Siperiassa

KÖÖPENHAMINA, elok. — Saksalaisten ja Itävallalaisten sotavankien tilasta Siperiassa kirjottaa Tanskan varakuului Irkutskissa J. L. Mooler-Holt ”Berlingske Tidendessä” m.m. seuraavaa:

”Sotavankien asema Siperiassa on miltei toivoton. Yli viisi vuotta kestäneen vankeutensa jälkeen ovat nuo onnettomat valpuneet toivottomuuteen ja epäilevät, tulevatko he koskaa nsaamaan apua ja pääsevätkö he koskaan vapaksi kärsimyksistään. Niin kauan kuin olen ollut Irkutskissa, olen me tanskalaiset kääntyneet aina eri hallitusten puoleen sekä olemme suullisesti neuvotteleet asiasta ympäröivävaltojen hallitusten edustajien kanssa. Vaikka olemme parhaamme mukaan esittäneet avunpyyntöme, niin siitä huolimatta on tähän asti suotu apu ollut vähäistä. Näyttää siltä kuin mailma olisi unhottanut nämä onnettomat, epätoivon valtaan valpuneet ihmiset.

Se aineellinen avustus, jonka tanskalaiset sotavankien avustuskomiteat ovat voineet antaa, on ollut sangen vähäinen. Siksiäpä onkin pääasiallisesti koetettu antaa mahdollisimman suuressa mittakaavassa moraalista tukea. On koetettu pitää huolta siitä, että vangit saavat osakseen sitä kohtelua, joka heille kuuluu ja on koetettu suojella vangeja taloudellisilla ja persoonallisilla loukkauksilta, joita vankileirien komentojen puolelta on uhanut. Mutta voimat eivät yhtäkalkei ole riittäneet kaikkeen työhön.”

Kirjotuksen lopussa lausuu hra Mooler-Holt:

”Tanskan sotavanki-apukomiteat Siperiassa tulevat tekemään asemillaan kaikkeensa, eivät tule laiminlyömään yhtään tilaisuutta koettaessaan pelastaa mailmansodan lue-mattomia uhreja, jotka vankileirissa viruvat, saaden kärsiä nälkää, vi-lua sekä kaikenlaista tuskaa. Senpä vuoksi tahdon näillä muutamilla riveillä lähettää uuden avunpyyntö-huudon Tanskaan ja koko Europan. Jospa huuto todella tulisi kuulluksi. Jospa apu joutuisi mahdollisimman pian, ennenkuin tuhannet ihmiset o-vat menettäneet elämänsä.”

Koppia haastateltu

BERLIINI, elok. 20 p. — Täällä oleva Neuvosto-Venäjän epävirallinen ambassadööri Victor Kopp sanoi häneltä kysyttäessä mielipidettään kenraali Wrangelin suhteen: ”Wrangel joutuu samanlaisen kohtaloon alaiseksi kuin joutuivat Judenitsh, Kolshak ja Denikin. Ranskaa johtaa poliittikassaan viha bolshevismia kohtaan ja halu saada takaisin kaikki tsaarihallitukselle lain-naamansa rahat.”

Hän sanoi useiden entisten tsaarilaisten upseerien toimivan eskunissa ja tekevän taistelusuunnitelmia, mutta joukkoja rintamalla johtavien upseerien hän sanoi olevan nuoria, bolshevistiset aatteet omaksuneita miehiä. Venäjän hän sanoi vaativan oikeuden pitää yllä suora-naista liikenneyhteyttä Itämeren ja Venäjän välillä, mahdollisesti Bjelostokin kautta ja myöskin oikeuden ilman ehtoja olla suoraanisessa liikenneyhteydessä Saksan kanssa.